



بررسی اثرات عوامل زمینه‌ای بر روحیه کارآفرینی مورد مطالعه: تعاونی‌های کشاورزی شهرستان نقده

لطیف حاجی^۱، ناصر ولی‌زاده^۲ و حمید کریمی^۳

۱- دانشجوی دکتری، بخش ترویج و آموزش کشاورزی، دانشکده کشاورزی، دانشگاه شیراز، شیراز، ایران
۲- دانشجوی دکتری، بخش ترویج و آموزش کشاورزی، دانشکده کشاورزی، دانشگاه شیراز، شیراز، ایران، (نویسنده مسوول: n.valizadeh@shirazu.ac.ir)
۳- استادیار، گروه ترویج و آموزش کشاورزی، دانشکده کشاورزی، دانشگاه زابل، زابل، ایران
تاریخ ارسال: ۹۸/۱/۲۷ تاریخ پذیرش: ۹۸/۳/۱۹
صفحه: ۲۶ تا ۳۳

چکیده

توجه و تقویت روحیه کارآفرینی از مباحث مهم کارآفرینی در بین افراد جامعه می‌باشد که تحقق این مهم فراهم آوردن بستر مناسبی تحت عنوان عوامل زمینه‌ای را می‌طلبد. تحقیق حاضر به بررسی اثرات عوامل زمینه‌ای بر روحیه کارآفرینی در بین اعضای تعاونی‌های کشاورزی شهرستان نقده می‌پردازد. این تحقیق از لحاظ هدف کاربردی بود و با فن پیمایش مقطعی انجام گرفت. جامعه آماری تحقیق (N=1170) نفر از اعضای تعاونی‌ها بودند که تعداد ۲۹۰ نفر از آنان با استفاده از جدول کرجیسی و مورگان و روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای با انتساب متناسب انتخاب شدند. ابزار جمع‌آوری داده‌ها پرسشنامه محقق ساخته‌ای بود که روایی آن توسط پانلی از متخصصان تأیید شد. همچنین ضریب آلفای کرونباخ برای بخش‌های مختلف پرسشنامه بین ۰/۸۸ تا ۰/۹۲ محاسبه شد. نتایج مدل معادلات ساختاری نشان داد که عوامل اقتصادی، اجتماعی، تکنولوژی و سیاسی بر روحیه کارآفرینی تأثیر مثبت و معنی‌داری دارد. به طوری که مقدار ضریب تعیین، ۰/۶۶ درصد از واریانس متغیر وابسته را تبیین می‌کند. براساس نتایج، پیشنهاد می‌شود که تعاونی‌های کشاورزی به دلیل پتانسیلی که در زمینه کارآفرینی و به طبع آن پرورش روحیه کارآفرینی دارند، مورد توجه سیاست‌گذاران قرار بگیرند.

واژه‌های کلیدی: عوامل زمینه‌ای، روحیه کارآفرینی، تعاونی‌های کشاورزی، شهرستان نقده

مقدمه

با بررسی روند رشد اقتصادی کشورهای توسعه‌یافته، مشخص می‌شود که کارآفرینی و کارآفرینان در رشد اقتصادی و اشتغال‌زایی آن کشورها نقش به سزایی داشته است (۱۴). کارآفرینی ابزاری مهم برای رسیدن به توسعه پایدار به‌شمار می‌رود (۱۵) که می‌تواند با خلق فرصت‌های جدید اشتغال و درآمد، نقش مؤثری در بهبود وضع اقتصادی و معیشتی روستاها داشته باشد (۸، ۳۴). بر این اساس، بخش تعاون یک اهرم مناسب برای توسعه به‌شمار می‌آید که می‌تواند در جهت ایجاد فضای مناسب به‌منظور افزایش تولید، کاهش درصد بیکاری، بهبود وضعیت اقتصادی و اجتماعی مردم مؤثر باشد و با توجه به سیاست‌های اصل ۴۴، روحیه کارآفرینی را ترویج می‌کند (۱۸). به‌همین دلیل، سنجش میزان کارآفرینی افراد و تلاش برای توسعه و تقویت آن در فرآیند توسعه روستایی، از طریق فراهم کردن زمینه‌های اولیه‌ای آن، از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است (۳۴). با توجه به اینکه، منابع انسانی نقش اصلی در موفقیت کسب و کارها دارد (۱۱)، بنابراین، پرورش افراد کارآفرین مستلزم فراهم آوردن بستری مناسب و ترویج روحیه کارآفرینی است (۱۹). توسعه کارآفرینی در شرکت‌های تعاونی راهی برای نوسازی و پویایی آنها است (۶). از آنجا که کارآفرینی به‌منزله یکی از پیش‌شرط‌های موفقیت تعاونی بوده است. بنابراین، تعاونی جایگاه مناسبی است که می‌تواند روحیه کارآفرینی را در افراد تقویت نموده و در شکوفایی ویژگی‌های مثبت آنان نقش به‌سزایی داشته باشد. علی‌رغم اهمیت و جایگاه تعاونی‌ها، بررسی اولیه

عملکرد آنها به‌ویژه در مناطق روستایی نشان‌دهنده‌ی آن است که این تعاونی‌ها با مشکلات متعددی روبه‌رو بوده و نتوانسته‌اند به اهداف از پیش تعیین شده خود دست یابند. در چنین شرایطی، بسیاری از محققان و صاحب‌نظران بر این باورند که توسعه کارآفرینی در شرکت‌های تعاونی می‌تواند نقش اساسی در کمک به توسعه و تقویت تعاونی‌ها و حل مشکلات آنها داشته باشد (۳۱).

از مباحث مهم در کارآفرینی، توجه و تقویت روحیه کارآفرینی در بین افراد جامعه می‌باشد، که تحقق این مهم فراهم آوردن بستر مناسبی تحت عنوان عوامل زمینه‌ای را می‌طلبد. عوامل زیادی در کارآفرینی، دارای اهمیت بوده و ضروری می‌باشند (۹). به اعتقاد احمدی و همکاران (۱) عوامل محیطی که افراد در آن قرار دارند بر ویژگی کارآفرینی آنان اثرگذار بوده، به طوری که پژوهش‌های کارآفرینی نشان داده است که عوامل و شرایط محیطی همچون عوامل اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و تکنولوژی تأثیر مثبت یا منفی بر توسعه کارآفرینی دارند (۱۲، ۲۰).

روحیه کارآفرینی عاملی فردی است که بیش از سایر عوامل بر ایجاد کارآفرینی تأثیرگذار می‌باشد (۲۴). کارآفرینان افرادی ریسک‌پذیر، سخت‌کوش، متعهد و به‌طور طبیعی نوآور هستند تا رقابت رو به رشد جهانی را به دست بگیرند (۳۷). هوارد (۲۲) ویژگی‌های افراد کارآفرین را شامل توفیق‌طلبی، ریسک‌پذیری، خلاقیت، استقلال‌طلبی، تحمل ابهام و قانون کنترل درونی می‌داند. توفیق‌طلبی، رسیدن به استانداردهای بالاست که فرد را به سمت موفقیت هدایت می‌کند (۲). استقلال‌طلبی، اجتناب از کنترل شدن توسط دیگران در انجام

و بازده‌های درک‌شده از فعالیت‌های کارآفرینانه، بر بهره‌برداری از فرصت‌های کارآفرینانه تأثیر می‌گذارد (۲۹). در نهایت، محیط تکنولوژی امکان دسترسی ساده به اطلاعات، دانش و فناوری را در بر می‌گیرد (۲۶)، که می‌تواند فعالیت‌های کارآفرینانه را تحت تأثیر قرار دهد.

مدرسی (۲۷) در تحقیق خود از عوامل مؤثر بر کارآفرینی دانشگاهی به سیاست‌ها و قوانین دولتی، نحوه اجرای قوانین، ملاحظات سیاسی و نگرش جامعه دانشگاهی اشاره می‌کند. نتایج تحقیق گلرد (۱۶) نشان داد عوامل محیطی سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و تکنولوژیکی با شاخص‌های توسعه کارآفرینی رابطه مثبت و معنی‌داری دارند. همچنین، مطابق مدل شناختی- فرهنگی ویژگی‌های شخصیتی از قبیل تحمل ابهام، کانون کنترل درونی، خطرپذیری، و انگیزه موفقیت، سبب تمایل فرد به کارآفرینی می‌شود، و رابطه مثبتی با توسعه کارآفرینی دارد (۱۰).

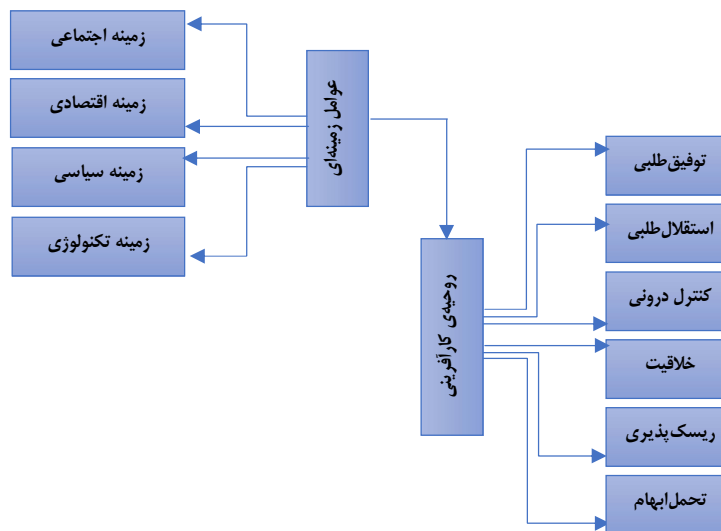
دنایی و همکاران (۱۳) مهم‌ترین عوامل مؤثر بر توسعه و تقویت کارآفرینی در تعاونی‌های کشاورزی استان زنجان را ارائه حمایت‌های مالی و مالیاتی، اصلاح قوانین و مقررات بانکی و سازگار نمودن آن با شرایط کارآفرینان و همچنین تدوین سند ملی توسعه کارآفرینی شناسایی کرده‌اند. در تحقیق صادقی و ملکی‌نیا (۳۲) ارتباط میان پنج عامل کلیدی محیط‌های کارآفرینانه شامل سیاست‌ها و رویه‌های دولتی، شرایط اجتماعی-اقتصادی، مهارت‌های کارآفرینی و کسب و کار، مساعدت مالی و غیرمالی و قصد کارآفرینی در دانشگاه تهران بررسی شد که نتایج وجود رابطه معنی‌داری را بین عوامل محیطی کارآفرینی و قصد کارآفرینی نشان داد. همچنین، انصاری و سلیمانی‌زاده (۴) در تحقیقی با عنوان بررسی عوامل محیطی مؤثر بر توسعه کارآفرینی به این نتیجه رسیدند که عوامل سیاسی، عوامل اجتماعی، عوامل فناوری در توسعه کارآفرینی تأثیر دارند.

شناسایی عوامل مؤثر بر روحیه کارآفرینی دارای اهمیت است. چرا که می‌توان بر بررسی دقیق ابعاد پیش‌بینی‌کننده روحیه کارآفرینی، بستر مناسبی را برای چگونگی شکل‌گیری نگرش در افراد جهت توانمندی و بروز رفتار کارآفرینانه و خلافت‌آنان به‌وجود آورد. از طرفی، با توجه به مشکل اشتغال خصوصاً در بین جوانان و لزوم پرورش فعالیت‌های کارآفرینانه در میان آنان می‌توان با بررسی برخی از عوامل اثربخش بر روحیه کارآفرینی، زمینه‌ی مناسب برای توسعه فعالیت‌های کارآفرینانه را در میان آنان شناسایی نمود. در این پژوهش به‌منظور بررسی عوامل زمینه‌ای مؤثر بر روحیه کارآفرینی از مدل محیطی (PEST) استفاده شده است (۳۶). این مدل با توجه به نگرانه یک شامل عوامل سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و تکنولوژیکی می‌باشد.

کارها می‌باشد (۷). ریسک‌پذیری، تصمیم‌گیری در یک محیط آشفته با حداقل اطلاعات و نتایج نامشخص تعریف می‌شود (۲). کنترل درونی، نسبت‌دادن رویدادهای زندگی به نتایج برنامه‌ها و فعالیت‌ها نه شانس و اقبال می‌باشد. خلاقیت، به کارگیری توانایی‌های ذهنی برای ایجاد یک فکر یا مفهوم جدید تعریف می‌شود (۷). تحمل ابهام از خصوصیات دیگر کارآفرینان است. فردی که توانایی زیادی در تحمل ابهام دارد و در جستجوی موقعیت‌های چالش‌برانگیز مبهم بوده و تلاش می‌کند که برای درست انجام‌دادن کار خود بر آن موقعیت‌های مبهم و غیرقابل پیش‌بینی غلبه کند (۲۱).

عوامل محیطی شرایط و چارچوبی هستند که بر کمیت و کیفیت فرصت‌های کارآفرینی و نیز ظرفیت افراد برای کارآفرینی مؤثر است. ظرفیت افراد برای کارآفرینی به دو عامل گرایش به کارآفرینی و توان کارآفرینی قابل تقسیم‌بندی است و احتمال کارآفرینی افراد در یک جامعه تابعی از تأثیرات عوامل محیطی هم دانسته شده است (۳۵). در ادبیات کارآفرینی محیط شامل کلیه عوامل، متغیرها و پارامترهایی است که امکان کنترل و تغییر آن توسط کارآفرین وجود ندارد (۱۴). محققان یکی از عوامل مؤثر بر توسعه کارآفرینی را عوامل محیطی معرفی می‌کنند (۲۵). به بیان دیگر، یکی از عوامل مهم در تربیت افراد کارآفرین و هدایت آنها به سمت موفقیت، عوامل محیطی است که فعالیت کارآفرینانه را مساعد می‌کند. این عامل از دیدگاه جامعه‌شناختی نشأت گرفته که محیط را متناسب با فعالیت کارآفرین تنظیم کرده و با انواع تسهیلات، حمایت‌ها و تشویق‌ها جامعه را برای فعالیت افراد خلاق و کارآفرین مهیا می‌کند (۳۰). به نظر سوبل و کینگ محیط کارآفرینی از عوامل کلان اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی و سیاسی تشکیل می‌شود که در تمایل و توانایی افراد برای انتخاب فعالیت‌های کارآفرینی اثرگذار می‌باشد (۳۳). محققان دیگری عوامل محیطی مؤثر بر کارآفرینی را پویایی، پیچیدگی، تقاضا برای محصولات جدید، شدت رقابت (۳)، مسائل اجتماعی و سیاسی (۱۷، ۲۳) و فرصت‌های تکنولوژیکی (۵، ۲۸) برمی‌شمارند.

محیط اجتماعی شامل اعتقادات و طرز فکرهای اعضای جامعه نسبت به نوع فعالیت‌های مشروع و مطلوب در جامعه بوده و مؤسسات اجتماعی که از یک سبک زندگی اجتماعی خاص حمایت می‌کنند را نیز شامل می‌شود. که از طریق تأثیرگذاری بر مطلوبیت فعالیت‌های کارآفرینی، بر بهره‌برداری از فرصت‌های کارآفرینانه تأثیر می‌گذارند. ماهیت محیط اقتصادی که کارآفرین در آن قرار می‌گیرد بر تمایلش برای درگیر شدن در فعالیت کارآفرینانه تأثیر می‌گذارد. محیط سیاسی نیز بستری مهمی است که کارآفرینان در آن فعالیت می‌کنند. محیط سیاسی که شامل حمایت‌های مالی، سیاست‌ها و رویه‌های دولت می‌باشد از طریق تأثیر گذاشتن بر ریسک‌ها



شکل ۱- چارچوب مفهومی پژوهش (منبع: نتایج حاصل مرور ادبیات)
Figure 1. Conceptual framework of the research

سنجش هر یک از مؤلفه‌های از ۴ گویه بهره گرفته شد. همچنین، برای اندازه‌گیری متغیرهای تحقیق از طیف لیکرت (۱= خیلی کم تا ۵= خیلی زیاد) استفاده شد. جهت تعیین روایی ظاهری و محتوایی ابزار تحقیق از نظرات پانلی از متخصصان استفاده شد. به‌منظور تعیین پایایی، ۳۰ پرسشنامه به‌صورت تصادفی خارج از نمونه‌ی تحقیق توزیع گردید. پس از جمع‌آوری داده‌ها ضریب آلفای کرونباخ برای بخش‌های مختلف پرسشنامه محاسبه گردید که مقدار آن بین ۰/۹۲ تا ۰/۸۸ بود. در این پژوهش از روش پایایی ترکیبی^۱ (CR) نیز استفاده گردید. همچنین علاوه بر تعیین روش روایی محتوا و روایی ظاهر، از روش روایی تشخیصی به‌روش تعیین شاخص میانگین واریانس استخراج‌شده^۲ (AEV) استفاده شد. جهت تحلیل داده‌ها در این پژوهش از نرم‌افزارهای SPSS^{۱۹} و LISREL^{۸,۸۰} استفاده گردید.

مواد و روش‌ها

پژوهش حاضر از لحاظ هدف، کاربردی و به‌لحاظ تجزیه و تحلیل داده‌ها، توصیفی مبتنی بر معادلات ساختاری می‌باشد. جامعه‌ی آماری تحقیق را اعضای تعاونی‌های تولید کشاورزی تشکیل می‌دهند. تعداد کل اعضای تعاونی‌ها ۱۱۷۰ نفر می‌باشد، که حجم نمونه با استفاده از جدول کرجسی و مورگان (۱۹۷۰)، ۲۹۰ نفر برآورد شد. نمونه‌ها به‌روش نمونه‌گیری طبقه‌ای با انتساب متناسب، انتخاب شدند (جدول یک). ابزار گردآوری داده‌ها در پژوهش حاضر پرسشنامه بود که از سه بخش تشکیل شده بود. بخش اول ویژگی‌های جمعیت‌شناختی افراد بود، بخش دوم شامل پرسش‌هایی به‌منظور سنجش عوامل زمینه‌ای موثر بر روحیه کارآفرینی بود که عوامل اجتماعی، اقتصادی، تکنولوژی و سیاسی (هرکدام ۴ گویه) را دربر می‌گیرد. بخش سوم مربوط به روحیه کارآفرینی افراد بود که دارای ۶ مؤلفه می‌باشد برای

جدول ۱- جامعه و نمونه آماری اعضای شرکت‌های تعاونی کشاورزی

Table 1. Statistical sample and population of agricultural cooperative

ردیف	شرکت تعاونی	تعداد اعضا	تعداد نمونه
۱	گاوداران نقده	۱۹۷ عضو	۴۹
۲	دامداران محمدیار	۲۶۷ عضو	۶۶
۳	مرغ‌داران نقده	۳۶ واحد	۹
۵	مکانیزاسیون	۳۷۲ عضو	۹۲
۴	شرکت تعاونی تولید گلوان	۲۹۸ عضو	۷۴
		۱۱۷۰	
	جامعه آماری		
	نمونه		۲۹۰

نتایج و بحث

نتایج پژوهش نشان داد که از ۲۹۰ نفر پاسخگو ۲۳۴ نفر (۸۰/۴ درصد) مرد و بقیه زن بودند. میانگین سنی افراد ۴۰/۷۵ سال بود. از نظر نوع سکونت نیز نتایج نشان داد که اکثریت افراد، با فراوانی ۱۹۱ نفر، به صورت دائم در روستا زندگی می کنند. ۷۰ درصد پاسخگویان متأهل بودند. ۲۷ درصد افراد میزان تحصیلات در مقطع دیپلم را داشتند.

همچنین، بیش از ۴۳ درصد از افراد در دوره های کارآفرینی شرکت داشته اند. در جدول دو، مدل اندازه گیری سازه های پژوهش و ضریب استاندارد شده، مقدار t ، پایایی ترکیبی و روایی سازه آمده است. با توجه به نتایج برازش کلی مدل، دیده می شود که مقدار t همه ی ضریب های مسیر بین نشانگرها و متغیرهای نهفته ی پژوهش خارج از نقاط بحرانی از $1/96 \pm$ می باشند و برای همه ی سازه های پژوهش، مقدار شاخص های CR و AVE مقادیر بالا و مناسبی دارند.

جدول ۲. خلاصه ی اطلاعات مدل های اندازه گیری سازه های نهفته ی پژوهش

Table 2. Summary of measurement models' latent structures in the research

سازه	نشانگر	نوع متغیر	ضریب استاندارد شده	T	CR	AVE
عوامل زمینه ای (AA)	A ₁	سیاسی	۰/۵۰	—	۰/۸۲	۰/۵۵
	A ₂	تکنولوژی	۰/۶۴	۷/۶۷ ^{***}		
	A ₃	اجتماعی	۰/۸۴	۸/۷۳ ^{***}		
	A ₄	اقتصادی	۰/۹۲	۸/۹۷ ^{***}		
روحیه ی کارآفرینی (BB)	B ₁	توفیق طلبی	۰/۷۹	—	۰/۹۰	۰/۶۰
	B ₂	استقلال طلبی	۰/۶۹	۱۲/۳۸ ^{***}		
	B ₃	کنترل درونی	۰/۶۹	۱۲/۳۷ ^{***}		
	B ₄	خلاقیت	۰/۸۰	۱۴/۸۵ ^{***}		
	B ₅	ریسک پذیری	۰/۸۰	۱۴/۸۶ ^{***}		
	B ₆	تحمل ابهام	۰/۸۷	۱۶/۴۳ ^{***}		

— منبع: یافته های پژوهش

بررسی شاخص های تناسب مدل، حاکی از مناسب بودن مدل اندازه گیری متغیرهای مربوطه دارد (جدول ۳). مهم ترین شاخص ریشه دوم برآورد واریانس خطای تقریب است که

مقدار آن ۰/۰۴۵ می باشد. همچنین نسبت کای دو بر درجه آزادی که باید کمتر از مقدار مجاز یعنی ۳ باشد، مقدار ۱/۵۸ را نشان می دهد.

جدول ۳- شاخص های برازش

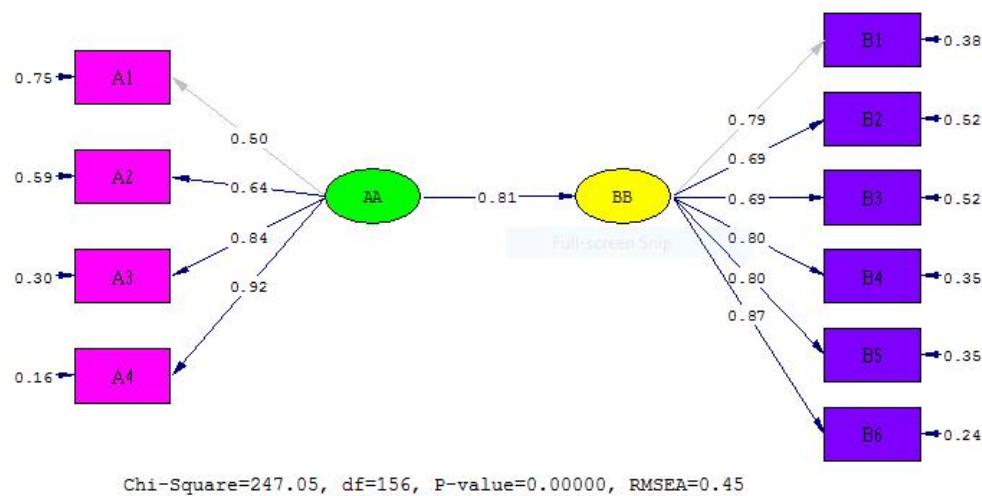
Table 3. Fitness indices

شاخص برازش	حد مطلوب	نتایج در پژوهش
شاخص برازندگی تطبیقی (CFI)	۰/۹۰	۰/۹۴
شاخص میزان انطباق (GFI)	۰/۹۰	۰/۹۰
شاخص نرم شده برازندگی (NFI)	۰/۹۰	۰/۹۳
شاخص نرم نشده برازندگی (NNFI)	۰/۹۰	۰/۹۲
شاخص برازندگی فزاینده (IFI)	۰/۹۰	۰/۹۴
شاخص ریشه دوم برآورد واریانس خطای تقریب (RMSEA)	۰/۰۸	۰/۰۴۵
کای اسکویئر/درجه آزادی (2/df)	۳	۱/۵۸

— منبع: یافته های پژوهش

در قسمتی از تحقیق به منظور تحلیل مسیر از مدل معادلات ساختاری استفاده شد. نتایج جدول ۴ اثرات مستقیم متغیرهای مستقل بر متغیر وابسته (روحیه ی کارآفرینی) و همچنین ضریب تبیین (R^2) میزان متغیر وابسته توسط متغیرهای مستقل را نشان می دهد. مدل ساختاری برازش یافته عوامل زمینه ای مؤثر بر روحیه ی کارآفرینی در نگاره ۲ آمده است. در این نمودار نمادهای A₁، A₂، A₃ و A₄ به ترتیب عوامل سیاسی، تکنولوژی اجتماعی و اقتصادی را نشان می دهد که در بین اعضای تعاونی های تولید کشاورزی مطالعه شد. همچنین، نمادهای B₁، B₂، B₃، B₄، B₅ و B₆ به ترتیب

نماینده مؤلفه های توفیق طلبی، استقلال طلبی، کنترل درونی، ریسک پذیری، خلاقیت و تحمل ابهام روحیه ی کارآفرینی هستند. ضرایب متعلق به هر یک از مؤلفه های عوامل زمینه ای اعضای تعاونی های کشاورزی نشان دهنده سهم هر یک از آنها در شکل گیری متغیر مکنون روحیه ی کارآفرینی است. همانطور که ملاحظه می شود در بین متغیرهای مستقل عوامل اقتصادی و سیاسی به ترتیب بیشترین و کمترین سهم را در این زمینه داشته اند. همچنین، در بین متغیرهای وابسته به ترتیب تحمل ابهام، ریسک پذیری و خلاقیت بیشترین و کنترل درونی و استقلال طلبی کمترین سهم را دارا می باشند.



شکل ۲- مدل برازش‌یافته با نمایش بارهای عاملی
Figure 2. The standard fitted model with the representation of factor loadings

کارآفرینی تأثیر مثبت و معنی‌داری داشتند. با توجه به مقدار آماره ضریب تعیین (R^2) در مجموع ۰/۶۶ درصد واریانس متغیر وابسته روحیه کارآفرینی توسط متغیرهای مستقل فوق تبیین می‌گردد.

در جدول زیر اثر عوامل زمینه‌ای و همچنین ضریب تعیین R^2 متغیر وابسته توسط متغیرهای مستقل نشان داده شده است. براساس نتایج به دست آمده عوامل چهارگانه زمینه‌ای اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و تکنولوژی بر روحیه

جدول ۴- نتایج حاصل از آزمون فرضیه‌های تحقیق

Table 4. Results of the research hypotheses' test

متغیر وابسته	متغیر مستقل	ضریب استاندارد شده	t-Values	مقدار خطای استاندارد	آزمون فرضیه	R^2
روحیه کارآفرینی	عوامل زمینه‌ای	۰/۸۱	۷/۹۱**	۰/۱۰۲	تأیید	۰/۶۶

P 0.01, **
منبع: یافته‌های پژوهش

چه مسائل اجتماعی مانند حمایت خانواده، دوستان، ارزش‌گذاری کارآفرینی و ارتباط با دیگر کارآفرینان بیشتر باشد؛ افراد روحیه بیشتری جهت انجام کارآفرینی خواهند داشت.

طبق نتایج به دست آمده، عامل تکنولوژی نیز بر روحیه کارآفرینی اعضای تعاونی‌های کشاورزی تأثیرگذار بوده است. مسائل تکنولوژیکی مثل رسانه‌های ارتباط جمعی، در دسترس بودن اطلاعات کافی در زمینه کارآفرینی می‌تواند در توسعه کارآفرینی اثرگذار باشد. از آنجا که اکثریت اعضا دارای تحصیلات می‌باشند بنابراین، پیشنهاد می‌شود جهت تحقق این مهم که شاید بهترین و سریع‌ترین ابزار استفاده از رسانه‌ها جمعی و برنامه‌های مناسب در زمینه کارآفرینی باشد، استفاده به عمل آید. در نهایت، براساس نتیجه به دست آمده زمینه سیاسی که افراد در آن قرار می‌گیرند اگرچه از اهمیت کمتری برخوردار بوده است با این حال مسائل سیاستی همچون حمایت‌های دولتی در زمینه‌های مختلف و رویه‌ها و قوانین می‌توان انتظار داشت که روحیه کارآفرینی و به طبع آن توسعه کارآفرینی در جامعه تقویت پیدا کند.

در این تحقیق به منظور بررسی میزان روحیه کارآفرینی اعضای تعاونی‌های کشاورزی از شش مؤلفه توفیق‌طلبی، استقلال‌طلبی، کنترل درونی، ریسک‌پذیری، خلاقیت و تحمل ابهام استفاده گردید. همچنین، عوامل زمینه‌ای شامل عوامل اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و تکنولوژی بود. بر اساس نتایج مدل ساختاری مشخص شد که بین عوامل چهارگانه زمینه‌ای و شاخص‌های روحیه کارآفرینی اعضای تعاونی‌های کشاورزی مورد مطالعه رابطه‌ی مثبت و معنی‌داری وجود دارد و شاخص‌های روحیه کارآفرینانه به شدت تحت تأثیر عوامل زمینه‌ای کارآفرینی قرار دارند؛ که این نتیجه با نتایج تحقیق دنیایی و همکاران (۱۳)؛ صادقی و ملکی‌نیا (۳۲)؛ مدرسی (۲۷)؛ گلرد (۱۶) و انصاری و سلیمانی‌زاده (۴) همسو می‌باشد. نتایج نشان داد که عوامل اقتصادی بیشترین تأثیر را بر روحیه کارآفرینی افراد دارند. به عبارت دیگر، می‌توان چنین نتیجه گرفت که با بهبود مسائل اقتصادی همچون منابع کافی برای ایجاد کسب و کار، حمایت‌های مالی و همچنین در دسترس بودن سرمایه شاهد تمایل افراد به کارآفرینی باشیم. عامل مهم دیگر شرایط و زمینه اجتماعی است که بر روحیه کارآفرینی اعضا تأثیر داشته است به این معنی که هر

ضروری جهت توسعه‌ی روحیه‌ی کارآفرینی می‌باشند؛ لذا مسوولان بایستی تدابیری از قبیل دادن وام‌های کم‌بهره و معافیت‌های مالیاتی، برگزاری دوره‌های کارآفرینی، بسترسازی مناسب جهت بازاریابی و فروش محصولات را ارائه دهند. از آنجا که تأثیر زمینه‌ی اجتماعی را نمی‌توان انکار کرد بنابراین، هم از سوی خود جامعه به‌ویژه خانواده‌ها و هم از سوی نهادهای مختلف دولتی جامعه و افراد را به اهمیت کارآفرینی در توسعه سوق دهند.

نتایج حاکی از آن است که عوامل زمینه‌ای بیشترین تأثیر را بر ریسک‌پذیری، خلاقیت و تحمل ابهام افراد دارد. بنابراین، می‌توان چنین نتیجه گرفت که هرگونه تلاشی برای تقویت روحیه‌ی کارآفرینی در نهایت می‌بایست با در نظر گرفتن نقش عوامل مختلفی ازجمله حمایت‌های اقتصادی، اجتماعی، تکنولوژیکی و رسانه‌ای و سیاسی که توسط خانواده، دوستان، شرکت‌ها و نهادهای دولتی مختلفی ارائه می‌گردد، باشد. در واقع، عوامل زمینه‌ای کارآفرینی به‌عنوان عواملی زیربنایی و

منابع

- Ahmadi, F., R. Shafei and N.F. Mefakherinia. 2012. Investigating the impact of individual and environmental factors on students' entrepreneurial behavior in Kurdistan University. *Entrepreneurship Development*, 15 Volume 5, Issue 1- Serial Number 15: 145-163(In Persian).
- Abdulwahab, M.H. and R.A. Al-Damen. 2015. The impact of entrepreneurs' characteristics on small business success at medical instruments supplies organizations in Jordan. *International Journal of Business and Social Science*, 6(8): 164-175.
- Alvani, S.M., S. Safari, R. Kohan Hoosh Nejad and S. Khodamoradi. 2017. Factors affecting corporate entrepreneurship: the case of food industry. *Management Studies*, 25(82): 1-27 (In Persian).
- Ansari, M.T. and A. Soleimanizadeh. 2010. Investigating Environmental Factors Affecting the Development of Entrepreneurship from the Entrepreneur's Perspective. *Journal of Management Research*, 1(1): 87-110 (In Persian).
- Armash, H., C.C. Wei and G. Marthandan. 2014. Corporate entrepreneurship antecedents and firm performance in Iranian manufacturing SMEs: mediating role of corporate entrepreneurship. *Journal of Basic and Applied Scientific Research*, 36-51.
- Azami, M., A. Yaghobi Farahani, E. Mousavi and A.H. Pirmoradi. 2014. Developing of organizational entrepreneurship in cooperatives. *Journal of Entrepreneurship in Agriculture*, 1(1): 1-18 (In Persian).
- Bahrami, M., F. Sepaseh, M.M. Kiani, H. Yaghouti, M. Salehi and M. Khanjankhani. 2017. An investigation on entrepreneurship status of healthcare management students in Shahid Sadoughi University of medical sciences, Yazd, Iran. *Management Strategies in the Health System*, 2(2): 79-87 (In Persian).
- Bashirahsan, M. and R. Ghorbaninejad. 2017. The role of entrepreneurial women in economic development (case study: Khoramrod rural district of Tuyserkan city). *Geographical Territory*, 14(53): 93-108 (In Persian).
- Bird, B. and L. Schjoedt. 2017. Entrepreneurial behavior: Its nature, scope, recent research, and agenda for future research. In *Revisiting the Entrepreneurial Mind* (pp. 379-409). Springer, Cham
- Busenitz, L.W. and C.M. Lau. 1996. A cross-cultural cognitive model of new venture creation. *Entrepreneurship theory and practice*, 20(4): 25-40.
- Çavuş, M.F. and A. Gökçen. 2015. Psychological capital: Definition, components and effects. *British Journal of Education, Society and Behavioural Science*, 5(3): 244-255.
- Deakins, D. and M. Freel. 2003. *Entrepreneurship and small firms*. 3th ed. Berkshire: Mc Grow Hill.
- Donyei, H., J. Yaghobi and Y. Rajaei. 2010. Factors affecting on entrepreneurship strengthening and development of agricultural cooperatives in Zanjan province. *Cooperative Magazine*, 3: 125-112 (In Persian).
- Farahani, A., H. Ghasemi and N. Mohammadi. 2013. Investigating environmental factors affecting on entrepreneurial spirituality of students graduate in physical education. *Applied Research in Sport Management*, 2(3): 61-74 (In Persian).
- Faraji-Sabokbar, H., S.A. Badri, H. Sajasy Ghidari, T. Sadeghloo and A. Shahdadi Khajeh Asgar. 2011. Prioritization of entrepreneurship development in rural areas by using promethean technique (case study: Suburbs of Khodabandeh district, Zanjan province). *Geographic Research*, 75: 68-53 (In Persian).
- Golrd, P. 2005. Effective factors in development entrepreneurship of Iranian women's. *Journal of Women's Research*, 3(1): 101-123 (In Persian).
- Guth, W.D. and A. Ginsberg. 1990. Guest editors' introduction: Corporate entrepreneurship. *Strategic management journal*, 5-15.
- Haji, L., M. Chizari and Sh. Choobchian. 2016. Structural analysis of factors affecting the sustainable development of agricultural production cooperatives in rural areas Naghadeh Township. *Journal of Rural Research*, 7(1): 195-216 (In Persian).

19. Hemati, M., J. Abadi and S. Islami. 2014. The relationship between organizational entrepreneurship and psychological empowerment in physical education teachers. *Sport Management Studies*, 26: 165-180 (In Persian).
20. Histrich, R.D. and M. Drnovsek. 2002. Entrepreneurship and small business research: A European perspective. *Journal of Small Business and Enterprise Development*, 2: 172-222.
21. Hoshmandan-Moghaddamfard, Z., A. Razvanfar, H. Movahedmadmadi and A. Shams. 2011. Measuring the entrepreneurial spirit of students of agricultural schools in Zanjan province. *Iranian Agricultural Extension and Education Journal*, 7(2): 105-114 (In Persian).
22. Howard, S. 2004. Developing entrepreneurial potential in youth: The effects of entrepreneurial education and venture creation. University of South Florida Report, 3-17.
23. Kearney, C., R. Hisrich and F. Roche. 2008. A conceptual model of public sector corporate entrepreneurship. *International Entrepreneurship and Management Journal*, 4(3): 295-313.
24. Laspita, S., N. Breugst, S. Heblich and H. Patzelt. 2012. Intergenerational transmission of entrepreneurial intentions. *Journal of Business Venturing*, 27(4): 414-435.
25. Lordkipanidze, M. 2002. Enhancing entrepreneurship in rural tourism for sustainable regional development. The case of Söderslätt region. Sweden. The International Institute for Industrial Environmental Economics, IIIIEE, Lund University.
26. Meysami, A.M., G. Mohammadi Elyasi, A. Mobinin Dehkordi and S.R. Hejazi. 2017. Dimensions and components of the technological entrepreneurship ecosystem in Iran. *Journal of Technology Development Management*, 5(3): 9-42 (In Persian).
27. Modrissi, M. 2011. Identification of institutional factors affecting on academic entrepreneurship, Tehran: Tehran University. Thesis of MSc. Faculty of Management, Entrepreneurship Department (In Persian).
28. Mokaya, S.O. 2012. Corporate entrepreneurship and organizational performance, Theoretical perspectives approaches and outcomes. *International Journal of Arts and Commerce*, 1(4): 133-143.
29. Pournazari, M. 2016. Analysis of factors affecting entrepreneurial behavior on agricultural entrepreneurs in Hormozgan province. Agricultural extension and education. Faculty of Agriculture, Tarbiat Modarres University, (In Persian).
30. Razaghandi, N. and K. Dorani. 2010. Identifying the individual and environmental factors affecting on success of the top entrepreneurs in Tehran province to provide a training model. *Journal of Entrepreneurship Development*, Second Year, 6: 55-39 (In Persian).
31. Rezaei, R. 2014. Study the role of entrepreneurship in the development of rural cooperatives. *Journal of Entrepreneurship in Agriculture*, 1(1): 85-102 (In Persian).
32. Sadeghi, M. and E. Malekinia. 2011. Assessing students from the entrepreneurial environment and explaining their relationship with entrepreneurial intent. *Journal of Research and Planing in Higher Education*, 59: 69-89 (In Persian).
33. Sobel, R.S. and K.A. King. 2008. Does school choice increase the rate of youth entrepreneurship?. *Economics of Education Review*, 27(4): 429-438.
34. Taghraei, M.T., M. Rezvani, M.H. Mubarak, J.Y. Farsi and Z. Mirzaei. 2016. Identification of environmental factors affecting cultural entrepreneurship in nomadic handicrafts. *Quarterly Journal of Economics Space and Rural Development*, Year 5(3): 19-36 (In Persian).
35. Toosi, R., A. Jamshidi and A. Tagdisi. 2013. Rural entrepreneurship and determining the factors affecting it (case study: villages in Minoodasht county). *Journal of Rural Research and Planning*, 3 (8): 2-12 (In Persian).
36. Tugraei, M.T., M. Rezvani, M.H. Mubarak, J. Yadollahi Farsi and Z. Mirzaei. 2016. Identification of environmental factors affecting on cultural entrepreneurship in nomadic handicrafts. *Journal of space economics and rural development*, 5(3): 19-36 (In Persian).
37. Warren, M. 2011. Econometric analysis of the impact of entrepreneurship on economic growth-Case of the Kenyan economy. *Journal of Economics and Sustainable Development*, 2(7): 71-88.

Investigating the Effects of Contextual Factors on Entrepreneurial Spirit The Case of Agricultural Cooperatives in Naghadeh Township

Latif Haji¹, Naser Valizadeh² and Hamid Karimi³

1- Ph.D. Student, Department of Agricultural Extension and Education, Shiraz University

2- Ph.D. Student, Department of Agricultural Extension and Education, Shiraz University
(Corresponding author: n.valizadeh@shirazu.ac.ir)

3- Assistant Professor, Department of Agricultural Extension and Education, University of Zabol

Received: April 16, 2019

Accepted: June 9, 2019

Abstract

Strengthening and paying attention to entrepreneurial spirit among the members of society are of important topics in entrepreneurship. Meeting the goals in this field requires some contextual factors that are considered as the prerequisites of ground setting for entrepreneurship. Present study aims to investigate the effects of contextual factors on the entrepreneurial spirit among members of agricultural cooperatives in Naghadeh Township. Present study is an applied research which was carried out through cross-sectional survey. Statistical population of this research was members of cooperatives (N=1170). Krejcie and Morgan Table was used to determine the sample size (n=290). A stratified random sampling method was implemented to select samples. The data collection instrument was a structured questionnaire that its validity confirmed by a panel of experts. Cronbach's alpha coefficient was calculated to test the reliability of different parts of questionnaire (0.88 – 0.92). The results of structural equation modeling showed that economic, social, technological, and political factors have positive and significant effects on entrepreneurial spirit. So that the value of the determination coefficient (R^2) could account for 0.66% of the variance of the dependent variable. According to the results, it is recommended that agricultural cooperatives be given more attention by policymakers because of their potential in entrepreneurship and improving entrepreneurial spirit.

Keywords: Agricultural Cooperatives, Contextual Factors, Entrepreneurial Spirit, Naghadeh Township